

*Trine Dale, Henning Høie og
Ann-Kristin Johnsen*

Notater

**Evaluering av "Naturressurser
og miljø"**

Forord

I dette notatet presenteres resultater fra prosjektet "Evaluering av omleggingen av publikasjonen Naturressurser og miljø", som var et demonstrasjonsprosjekt i forbindelse med utdanningen av kvalitetsloser i 2002. Naturressurser og miljø ble vesentlig endret fra 2001 til 2002, og formålet med prosjektet var å evaluere denne omleggingen.

Evalueringen munner ut i 10 anbefalinger for videre produksjon av Naturressurser og miljø. Anbefalingene har sitt utspring i 3 fokusgrupper som ble arrangert i forbindelse med prosjektet. Hovedhensikten med fokusgruppene var å få fram hvordan bidragsyttere til og brukere av boka ser på omleggingen. Det var også viktig å forsøke å få fram hvordan publikasjonen brukes og hvordan brukerne vurderer innholdet i publikasjonen.

I notatet presenteres også en oversikt over ressursbruken i forbindelse med utgivelse av publikasjonen.

Flere seksjoner var involvert i prosjektet. Selve evalueringen var imidlertid et samarbeidsprosjekt mellom Seksjon for miljøstatistikk og spørreskjemagrupper ved Seksjon for metoder og standarder - nå Seksjon for Datafangstmetoder. I gjennomføringen av fokusgruppene bidro også Seksjon for informasjon og publisering. Henning Høie var leder for prosjektet og har skrevet deler av rapporten. Trine Dale har hatt hovedansvaret for rapporteringen, ledet de to eksterne gruppene og var referent på den første gruppa. Ann-Kristin Johnsen hadde hovedansvar for å utvikle intervjuguidene og ledet den interne fokusgruppa. Kristin Glad var referent på de to eksterne gruppene. Seksjon for miljøstatistikk, som er ansvarlig for publikasjonen, rekrutterte deltakerne til fokusgruppene.

Sammendrag

Publikasjonen *Naturressurser og miljø*, som har blitt utgitt årlig siden 1982, ble vesentlig lagt om fra 2001 til 2002. Omleggingen ble gjennomført for å gjøre produksjonen av boka mindre ressurskrevende, samtidig som antatte brukerbehov, som enklere og mer oversiktlig framstilling, ble lagt til grunn. Formålet med dette prosjektet var å evaluere hvordan de endringene som var gjort, ble oppfattet av viktige brukere av boka. Evalueringen ble gjort ved hjelp av fokusgrupper.

Fokusgruppene viser at både bidragsytere og brukere av *Naturressurser og miljø* liker den nye formen på publikasjonen bedre enn den gamle. Hovedkonklusjonen i evalueringen er derfor at det var riktig å legge om publikasjonen, og at man har truffet bra med det nye konseptet. Målet om å redusere produksjonskostnadene er også nådd. Imidlertid kom det fram mange gode forslag til ytterligere forbedringer av publikasjonen, og en del av dem bør vurderes for framtidige utgaver.

Innhold

1 Innledning og bakgrunn.....	4
1.1 Kort historikk.....	4
1.2 Bakgrunnen for omlegging av boka i 2002.....	4
1.3 Bakgrunnen for evalueringsprosjektet.....	5
2 Metode.....	5
2.1 Valg av metode.....	5
2.1.1 Fokusgrupper.....	5
2.2 Gjennomføring av fokusgruppene.....	6
2.2.1 Intern fokusgruppe.....	6
2.2.2 Eksterne fokusgrupper.....	7
3 Resultater.....	7
3.1 Intern fokusgruppe.....	7
3.1.1 Bruk og nytte.....	7
3.1.2 2002-boka bedre enn 2001-boka.....	7
3.1.3 Layout og virkemidler.....	8
3.1.4 Vanskelig å finne fram på Internett.....	8
3.1.5 Arbeidsprosessen.....	8
3.1.6 Forventninger og ønsker framover.....	9
3.2 Fokusgrupper med eksterne deltakere.....	10
3.2.1 Bruk og nytte.....	10
3.2.2 2002-boka bedre enn 2001-boka.....	10
3.2.3 Layout og virkemidler.....	11
3.2.4 Styrker og svakheter.....	11
3.2.5 Vanskelig å finne fram på Internett.....	12
3.2.6 Forventninger og ønsker framover.....	13
3.3 Ressursbruk.....	15
3.4 Oppsummering og konklusjon.....	15
4 Anbefalinger.....	16
Vedlegg 1. Intervjuguide intern fokusgruppe.....	18
Vedlegg 2. Intervjuguide eksterne fokusgrupper.....	24
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater.....	29

1 Innledning og bakgrunn

1.1 Kort historikk

Naturressurser og miljø har gjennom en årrekke vært en sentral publikasjon for formidling av SSBs ressurs- og miljøstatistikk og for analyser av ressurs- og miljøøkonomiske problemstillinger.

Naturressurser og miljø kom ut første gang i 1982 under tittelen "Naturressurser 1981 – Foreløpige nøkkeltall". To år senere etter ble "miljø" inkludert i tittelen ettersom utslipp til luft, arealkvalitet og miljøet tilknyttet vannressursene også var behandlet. Etter dette har tittelen vært den samme, og publikasjonen har utkommet hvert år.

De første årene hadde ressursregnskapene en sentral plass. Mot slutten av 1980-tallet forsvant store deler av ressursregnskapene, mens miljøøkonomi fikk en mer sentral plass. Med oppbyggingen av miljøstatistikken på 1990-tallet fikk boken igjen en tematisk sett større bredde. Fram til 1992 ble boken utgitt i serien Rapporten, mens den etter 1993 har vært utgitt i serien Statistiske analyser, bl.a. fordi den tematiske bredden økte, og boken ble innrettet for et bredere publikum.

Parallelt med utgivelsen av Naturressurser og miljø har SSB også utgitt større miljøstatistikkbøker. Disse utkom i årene 1976, 1978, 1983, 1988 og 1994. Naturressurser og miljø har derfor ikke tatt mål av seg å dekke hele spekteret av ressurs- og miljøproblemer, men har i større grad vært en årlig samlepublikasjon over SSBs virksomhet på feltet.

Etter omorganiseringen i 1991, da miljøstatistikkvirksomheten ble skilt ut fra Forskningsavdelingen, har boken vært et samarbeidsprosjekt mellom seksjon for miljøstatistikk (220) og seksjon for ressurs- og miljøøkonomi (520). Det var dermed de samme gruppene i SSB som etter omorganiseringen fortsatte å lage boken. Men etter omorganiseringen fulgte også, som nevnt, en sterk utbygging av miljøstatistikken, og denne fikk etter hvert større plass i boka.

Viktige mottakere av boka har vært følgende:

- Ansatte i miljøvernforvaltningen (MD, SFT, DN og fylkesmennenes miljøvernavdelinger)..
- Forskning og konsulentvirksomhet. En del mottakere, men langt fra fulldekkende.
- Media. De viktigste (største) avisene, men utover dette er dekningen dårlig.
- Folkebibliotekene. Mange av disse får publikasjonen (alle?)
- Frivillige organisasjoner. De fleste mottar publikasjonen i ett eller noen få eks.
- Skoleverket. Noen få videregående skoler mottar publikasjonen.
- Næringslivet. Noen få mottakere.
- Kontakter utenlands. Vi sender ut til viktige samarbeidspartnere.

1.2 Bakgrunnen for omlegging av boka i 2002

Etter at 2001-utgaven var publisert, kom man i SSB til følgende erkjennelse:

- Ressursforbruket var høyt, og man stilte spørsmål om ressursene kunne vært brukt bedre ved en endring i innhold og/eller produksjonsprosess.
- Produksjonsprosessen var kompleks og involverte mange aktører. Uklare mandater og roller skapte forsinkelser i produksjon og godkjenning.
- Innholdet i boka hadde i liten grad tilpasset seg andre utgivelser (særlig Internett), og målgruppene og deres behov har vært uklart.

En intern evaluering førte til et krav om at 2002-utgaven måtte redusere ressursforbruket fra ca. 3000 timeverk i 2001 til 1000-1500 i 2002. For å få til det, ble boka redusert innholdsmessig, særlig gjaldt

det den løpende teksten, fordi denne var svært ressurskrevende å produsere. To kapitler ble sløyfet. Framstillingen ble forenklet med hovedfokus på figurer med forklarende tekst. Seksjon 220 tok eneansvar for boka, men forskningsavdelingen leverte fortsatt bidrag, om enn i mindre omfang enn før. Tabellvedlegg ble behold omtrent som før.

1.3 Bakgrunnen for evalueringsprosjektet

I forbindelse med los-utdanningen høsten 2002, ble Naturressurser og miljø valgt som "demonstrasjonsprosjekt", dvs. at prosjektet skulle gjennomføres parallelt med kurset slik at deltakerne fikk innsyn i praktisk bruk av los i prosjekter. Prosjektet ble i denne prosessen omdefinert til en evaluering av omleggingen av publikasjonen Naturressurser og miljø i 2002. Evalueringen skulle gi svar på hvorvidt omleggingen var vellykket. Følgende forhold måtte da belyses:

- om ressursforbruket ble redusert i henhold til kravet
- om arbeidsprosessen var blitt tilfredsstillende forbedret
- forholdet mellom boka og internett
- om brukerne var fornøyd med omleggingen

Til prosjektet ble det etablert en prosjektgruppe bestående av følgende personer:

- Henning Høie (prosjektleder og tidligere redaktør av boka)
- Frode Brunvoll (nåværende redaktør av boka)
- Jan Bruusgaard (web-redaktør i SSB)
- Trine Dale (metodeekspert)
- Britta Hoem (medforfatter)
- Gisle Haakonsen (medforfatter)
- Jan Erik Kristiansen (redaktør for serien Statistiske analyser)
- Else Marie Lingaas (los)

To av møtene ble holdt under los-kurset, ellers ble prosjektet drevet fram på ordinært vis.

2 Metode

2.1 Valg av metode

For å evaluere Naturressurser og miljø valgte prosjektgruppa å bruke fokusgrupper. Etter en vurdering av flere mulige metoder, inkludert en selvadministrert spørreskjemaundersøkelse, kom vi fram til at fokusgrupper ville være det mest hensiktsmessig. Denne metoden gir bedre og grundigere informasjon fra brukerne enn en spørreskjemaundersøkelse. Grundig informasjon fra brukerne ble i dette tilfellet vurdert til å være av spesielt stor verdi. En selvadministrert spørreskjemaundersøkelse ville vært problematisk fordi vi vet lite om brukerne av boka. Ofte er det bibliotek, organisasjoner eller etater som står som abonnenter, og det er vanskelig å nå den enkelte bruker. Det ville heller ikke gitt pålitelige svar å legge ved et spørreskjema i boka, da det ville blitt for tilfeldig hvem som svarte. I tillegg regnes fokusgrupper å være både raskere og billigere enn en tradisjonell spørreundersøkelse.

2.1.1 Fokusgrupper

En fokusgruppe er en nøye planlagt diskusjon som er tilrettelagt for å innhente ideer og synspunkter om et tema, med et lite antall personer som likner hverandre, men ikke kjenner hverandre i en serie møter. Fokusgrupper gir ikke statistisk valid informasjon, men brukes ofte for å innhente dybdeinformasjon om hvordan målgruppen tenker om et gitt tema. Formålet er ikke at fokusgruppa

skal komme fram til vedtak eller enighet om temaet, men å få belyst temaet best mulig. For at fokusgruppene skal gi god nok informasjon, må det gjennomføres minst tre grupper med ulike deltakere. Hver gruppe kan ha fra tre til 12 deltakere, og det optimale er normalt åtte personer. I tillegg til møtelederen er det ofte en assistent til stede som skal ta notater og oppsummere det som blir sagt i gruppen. Møtene blir tatt opp på video, og ofte er det en eller flere observatører til stede bak et enveisspeil.

Vi utarbeider en intervjuguide, som virker som en møteplan. Guiden fungerer som en rettesnor for møteleder. Møtet er bygget opp slik at møteleder starter med å presentere tema og fortelle om formaliteter, dvs. hvilke regler som gjelder for samtalen. Deretter er det vanlig å ta en runde rundt bordet, der deltakerne blir bedt om å presentere seg. Det er viktig at denne presentasjonsrunden synliggjør hva deltakerne har til felles, f.eks. alder, yrke, statsborgerskap eller, som i dette tilfellet, at de alle er brukere av en vare. Etter presentasjonen går man gjerne en runde rundt bordet, der deltakerne blir bedt om å uttale seg om temaet for diskusjonen. Hensikten med denne runden er å få alle i tale, samt at det skal få "tømt" seg om temaet slik at de bedre kan konsentrere seg om den styrte samtalen. I den styrte samtalen snevrer møteleder som regel temaet inn, og går på mer spesifikke sider av temaet. Deretter følger hoveddelen av samtalen, der man konsentrerer seg om 3-5 nøkkelspørsmål, som er det faktiske temaet for samtalen. Det er også vanlig å ha oppgaver som deltakerne skal gjøre. Etter denne delen er det vanlig å ta en liten pause, før oppsummering og tilbakeblikk. Til slutt får deltakerne anledning til å kommentere hvorvidt vi har fått med oss den viktigste informasjonen og å komme med tilleggsinformasjon.

Resultatene som gjengis fra fokusgruppene, er basert på uttalelsene slik de kommer fram under samtalen. Når man bruker denne metoden er det viktig at det er deltakernes oppfatninger og synspunkter som kommer fram, selv om de noen ganger skulle bygge på feil forutsetninger.

Det er vanlig at deltakerne i fokusgrupper får lett servering, samt at de får en viss godtgjørelse for at de stiller i form av gavekort.

2.2 Gjennomføring av fokusgruppene

Vi gjennomførte tre fokusgrupper, en med interne bidragsyttere og to med eksterne brukere. Den interne fokusgruppa ble gjennomført i desember 2002, mens de to eksterne ble gjennomført i februar 2003. Vi utarbeidet to ulike intervjuguides - en for de interne (vedlegg 1) og en for de eksterne (vedlegg 2). Fokusgruppa med SSB-ansatte som deltakere ble gjennomført på dagtid, mens de to eksterne ble gjennomført på ettermiddagen (15-17). De eksterne deltakerne mottok gavekort på kr 400 hver som takk for at de stilte opp. Det var lett servering på alle gruppene.

Alle tre fokusgruppene fungerte svært godt, og bestod av veldig taleføre og konsentrerte personer. Derfor lot vi samtalen gå sin gang uten for mye innblanding og styring. I disse samtalen fungerte derfor intervjuguiden mest som en huskeliste for møteleder. Alle temaer i intervjuguiden ble berørt, men ikke nødvendigvis i den rekkefølgen de står i guiden. Resultatene er derfor redigert i ettertid, slik at de temamessig følger en logisk rekkefølge.

2.2.1 Intern fokusgruppe

Den interne fokusgruppa ble gjennomført i desember 2002 på dagtid. Deltakerne i denne gruppa var fra ulike seksjoner i SSB, som har vært involvert i produksjonen av boka. Noen hadde vært med på begge publikasjonene, noen kun på 2001-utgaven og andre kun på 2002-utgaven. Seksjonene som var representert var 520 - Seksjon for ressurs- og miljøøkonomi, 730 - Seksjon for informasjon og publisering og 220 - Seksjon for miljøstatistikk. Denne gruppa hadde to oppgaver:

- å evaluere arbeidsprosessene i 2001 og 2002
- å evaluere resultatet av omleggingen.

For å få mest mulig ut av denne gruppa, ble deltakerne lovet full diskresjon. De ansvarlige for boka var derfor ikke til stede som observatør og har heller ikke sett videoen fra samtalen.

2.2.2 Eksterne fokusgrupper

De to eksterne ble gjennomført i januar og februar 2003 på ettermiddagen (15-17). Deltakerne mottok gavekort på kr 400 hver som takk for at de stilte opp. Disse gruppene hadde som oppgave å evaluere resultatet av omleggingen, sett ut fra egne behov.

Den første eksterne gruppa ble rekruttert fra følgende grupper:

- lokal og regional forvaltning (2 representanter)
- sentral forvaltning (4 representanter)
- bedrifter/private konsulenter (1 representant)

Rekrutteringen ble gjort ved å kontakte sentrale personer i Miljøverndepartementet, Finansdepartementet og SFT. Kjente kontakter i Bærum og Fylkesmannen i Oslo og Akershus ble brukt.

Den andre eksterne gruppa ble rekruttert fra følgende grupper:

- journalister med spesiell interesse for miljøraker, (1 representant)
- lærere i naturfag fra videregående skole (0 representanter)
- studenter i natur/miljøfag (0 representanter)
- representanter for miljøorganisasjoner (3 representanter)

De aller fleste sentrale aviser og tidsskrifter ble kontaktet, men vi lyktes bare å få med en journalist. Vi kontaktet flere undervisningsinstitusjoner, men boka syntes å være lite brukt, og vi lyktes ikke å få tak i verken lærere eller studenter. Boka syntes å være atskillig mer brukt i miljøvernorganisasjoner, og tre personer ble rekruttert.

3 Resultater

3.1 Intern fokusgruppe

Det var sju deltakere i denne gruppa. Gruppa fungerte godt, og det kom fram mye nyttig informasjon.

3.1.1 Bruk og nytte

Ingen av deltakerne ga uttrykk for at de var flittige brukere av boka selv. De fleste sa at de ikke brukte den så mye, og i den grad de brukte den var det som oppslagsverk. Mange mente at det var like lett å gå til kildefiler som å bruke boka, men enkelte mente boka gir greie oversikter. Flere sa at boka ofte blir gitt som gave til utenlandske gjester. Det fleste foretrekker å bruke Internett heller enn boka, men mener likevel at boka bør gis ut. Enkelte påpekte imidlertid at det kanskje ikke var nødvendig å gi den ut hvert år. Hvert 2. eller 3. år ville kanskje være tilstrekkelig hvis nye, oppdaterte tall ble lagt ut på Internett fortløpende. En foreslo rutinemessig oppdatering hvert år og en grundigere oppdatering av tekst hvert 2. år.

3.1.2 2002-boka bedre enn 2001-boka

Samtlige deltakere liker 2002-utgaven av boka bedre enn 2001-utgaven og tidligere utgaver. 2002-boka er finere enn boka fra 2001. Mange skrøt av forsiden, de likte at det var brukt farger, men noen etterlyste fullfarge. Andre ville begrense antall farger, fordi for mye farger kan virke rotete. Det var enighet om at kart er finere med flere farger. Deltakerne var jevnt over mer stolte av 2002-boka enn de hadde vært før. Boka er mer moderne, de mente den har litt mer tabloid-stil, den er enklere og

mer leservennlig. De var veldig positive til at det som er nytt for året er skilt ut i egne bokser. Tidligere ble det nye "slukt" av det som var der fra før.

Hovedforskjellene mellom de to publikasjonene er at 2001-utgaven er et mer ferdigtygget produkt som hadde mer om politiske rammebetingelser og ga mer hjelp til å forstå figurer. Den hadde mer tolkning og analyse enn 2002-utgaven, men flere mente at det kanskje ikke var så nyttig - at informasjonen druknet i tekst. 2001 boka inneholdt dessuten flere emner, f.eks. var det færre figurer i 2002, noe flere mente kan føre til at leseren går glipp av informasjon. Alle mente det var positivt at man i 2002 hadde fjernet tabeller og figurer som ikke var helt bra laget.

3.1.3 Layout og virkemidler

Flere av deltakerne påpekte at underoverskrifter og tabelloverskrifter mangler noen steder, noe de finner uheldig. Det var også enighet om at figurene burde nummereres både i teksten og i innholdsfortegnelsen. I figurregisteret er det ikke noe klart skille mellom kapitlene. Det er bare et nytt tall som markerer forskjellen, og det gjør det vanskelig å finne fram i publikasjonen.

Når det gjaldt antall kart, tabeller og figurer var de fleste fornøyde. De mente at det ikke er rom for å kutte mer. Det er bra at publikasjonen er figurbasert, det fungerer bra. Figurene er bærebjelken i boka, mener de, og de savner ikke tekst. Tvert imot var det bred enighet om at boka er lettere å lese med mindre tekst, og noen mener man bør vurdere å kutte mer hvis mulig. 2002-utgaven fungerer bedre som oppslagsverk enn tidligere utgaver.

Deltakerne hadde ikke tenkt så mye over hvilke temaer boka dekker og ikke, eller om det burde være noen endringer her. Enkelte mente at transportkapittelet som hadde vært med tidligere kanskje burde vært med i 2002 også, men her var det uenighet blant deltakerne. Noen mente ressursituasjonen i forhold til U-land kanskje burde vært utdypet, og noen savnet metaller. Siden fiske og fangst er med, burde metaller også være det, mens andre mente at ingen av disse temaene burde vært med siden Seksjon for miljøstatistikk ikke arbeider med disse feltene. Noen av deltakerne syntes også at publikasjonen burde dekke den globale miljø- og ressursituasjonen, mens andre mente det var mer et analyseprosjekt som ikke hører hjemme i denne publikasjonen.

På spørsmål om hvorvidt de hadde fått tilbakemeldinger fra brukerne av publikasjonen, svarte alle benektende. De vet ikke hvem brukerne er, og har inntrykk av at publikasjonen har et lite nedslagsfelt. F.eks. var det noen som nevnte at de ikke tror skoler abonnerer på boka.

3.1.4 Vanskelig å finne fram på Internett

Deltakerne påpekte at det var vanskelig å finne fram på Internett. Samtidig ga de uttrykk for at de heller brukte Internett og andre kilder enn boka. Hvis publikasjonen kommer hvert 2. eller 3. år, bør man legge inn en link i boka. På Internett bør det stå hvilken måned oppdateringer er gjort og når neste oppdatering skal skje. Det kan være vanskelig å finne fram til de siste tallene fordi det ligger flere gamle versjoner tilgjengelig.

3.1.5 Arbeidsprosessen

Samtlige mente at det skjedde endringer i arbeidsprosessen fra 2001 til 2002, og at endringene var positive.

Tung og rotete arbeidsprosess i 2001

Det var bred enighet om at produksjonsprosessen i 2001 var for lang, noe som førte til mye dobbeltarbeid. Det skjedde endringer i tallene underveis, og mye måtte gjøres om før boka kunne gå i trykken. Skriveprosessen ble av noen karakterisert som "krøkkete". Andre brukte ord som håpløs, frustrerende og kaotisk. Flere sa at de glemte hvordan de hadde tenkt i starten fordi prosessen tok for

lang tid. Det var også flere som sa at prosessen hadde vært preget av manglende målstyring, uklare arbeidsforhold og uklar ansvarsfordeling. Signalene som bli gitt i starten ble endret underveis, de var heller ikke alltid like klare i utgangspunktet. Enkelte var kritiske til korrekturprosessen, det var frustrerende å få tilbake manuskript fra korrektur uten at det kom klart fram hvilke endringer som var gjort. Det var dessuten vanskelig å rette opp endringer fordi det var mange varianter.

De fleste var kritiske til det de mente var for mye og for detaljert innblanding fra ledelsen, og mange mente at det de oppfattet som innblanding førte til rot i prosessen og til merarbeid. Som eksempel ble nevnt at ledelsen hadde klarert fullmakter først, men angret seg og blitt mer detaljorientert mot slutten. De mente at dette også ble frustrerende for redaktøren, som skrev notat om saken.

Flere av deltakerne mente det skapte problemer for arbeidsprosessen at bidragsyterne var spredt. Det var bidragsytere både fra Oslo og Kongsvinger, samt at redaktøren var fjernarbeidende. Dette syntes de var tungvindt og irriterende. Blant annet var det flere som sa at rettinger som var gjort ikke kom med.

Enkelte var kritiske til at man beholdt samme teksten fra år til år og bare la til tillegg. Det førte til voksende tekstmengde hele tiden. Det ville vært bedre å skrive teksten på nytt.

Nyansatte brukte å få ansvar for å skrive deler av kapitler. Dette mente flere av deltakerne var lærerikt, men kostbart. De nye bruker mer tid på skriveprosessen fordi de ikke kjenner tallene og materialet. Flere mente at dette var en av forklaringene på at arbeidsprosessen i 2001 var så krevende. Det var bred enighet om at arbeidsprosessen i 2001 gikk så galt at noe måtte gjøres, at med denne publikasjonen var en grense nådd. Man kunne ikke lenger fortsette i samme sporet. Derfor var alle positive til at det i etterkant av prosessen ble nedsatt en arbeidsgruppe som skulle evaluere prosessen.

Bedre arbeidsprosess i 2002

Deltakerne i gruppa var klart mer fornøyde med arbeidsprosessen i 2002 enn de var i 2001. De mente det var svært positivt at arbeidsmengde og arbeidsbyrde ble redusert, og de syntes det var morsommere å arbeide med denne publikasjonen. Det var bred enighet om at kvaliteten var like god som før, men at det var mindre tidkrevende å lage publikasjonen fordi det var mindre tekst. De fleste bidragsyterne brukte 2001 som utgangspunkt, men kuttet teksten og endret tabeller og figurer.

Mens de andre sparte tid og ressurser på omleggingen, ble ikke arbeidsmengden særlig redusert for seksjon 730 - kanskje heller litt større. Alle oppsett måtte endres, og det var vanskelig med sideoppsett og plasseringer. Nå er denne jobben gjort og neste år vil også de spare tid når 2002-utgaven kan brukes som mal.

Selv om deltakerne syntes arbeidsprosessen var blitt bedre, var flere av deltakerne kritiske til at de ikke fikk være med på å bestemme. Flere sa at retten til medbestemmelse var like liten som før, men at det var mindre detaljer enn i 2001.

3.1.6 Forventninger og ønsker framover

Selv om de interne fokusgruppedeltakerne var godt fornøyde med resultatet fra 2002, mente de at det er mulig å gjøre publikasjonen enda bedre til neste år.

- Når det gjelder innhold og utforming, ønsker de seg mer medbestemmelse. Medforfattere bør være med på planleggingen fra starten, og de mener det er greit med et eget møte. Seksjonsmøter er for store diskusjonsfora i denne sammenhengen.

- Deltakerne ønsker seg en klarere ansvarsfordeling. Det bør gjøres klart fra starten hvem som har ansvar for hva.

- Korrekturprosessen bør bli mer strømlinjeformet, og noen mente at manuskriptet bør gå hele runden før det kommer tilbake til forfatteren for en siste korrektur.

- Ingen rettinger bør gjøres uten å gå innom tekstbehandling og korrektur.
- Deltakerne ønsker mindre innblanding og mer tillit fra ledelsen - ledelsen må stole på at folk gjør jobben sin.
- Layout og forsiktig fargebruk bør beholdes (med andre farger enn i 2002).
- Det er viktig å finne ut hvor mange eksterne brukere publikasjonen egentlig har.
- Det bør ikke brukes mer ressurser på boka enn det som ble gjort i 2002, og antall brukere bør ha innvirkning på hvor mye ressurser som brukes til publikasjonen.
- Flere mente prisen på boka var sjokkerende høy, og oppfordrer til at prispolitikken i SSB bør diskuteres.
- Flere mente det var behov for mer markedsføring av publikasjonen, og at det ikke virker som om SSB har noen bevisst strategi for å markedsføre den. De mener SSB bør samarbeide med brukerne for å finne ut hvordan man best kan gjøre dette. Ett forslag var å trykke opp første kapittel og gi det bort gratis.

3.2 Fokusgrupper med eksterne deltakere

Deltakerne til de to eksterne fokusgruppene ble rekruttert fra etater og organisasjoner som abonnerer på publikasjonen. Den ene gruppa bestod av 7 personer. I den andre gruppa var det vanskeligere å få rekruttert nok deltakere, men vi endte til slutt med fire deltakere. Begge gruppene fungerte godt og ga mye informasjon. Samtalen gikk av seg selv og krevde minimal styring og innblanding fra møteleder. Gruppa med bare fire deltakere ble ikke hemmet av de var få, men informasjonen som kom fram ville kanskje vært annerledes med flere deltakere. Flere av deltakerne hadde tatt en runde på sine respektive arbeidsplasser og samlet informasjon om hvordan deres kolleger brukte boka og hva de mente om den. Flere av dem tilkjennega derfor ikke bare sitt eget syn, men representerte også sine kolleger.

3.2.1 Bruk og nytte

En del av deltakerne bruker publikasjonen flittig og har stor glede av den, mens andre foretrekker å bruke internettssidene. En hadde aldri sett boka, men hadde mange kolleger som var helt avhengig av den. Boka brukes mest som oppslagsverk, for å skaffe bakgrunnsmateriale i spesielle anliggender og når de skal utarbeide langtidspogram eller holde forelesninger. Flere synes at boka er mer pedagogisk enn nettet, som ofte er vanskelig å finne fram på. Noen synes boka var best egnet til kurs og seminarer. Flere gir den som gave til utenlandske forbindelser.

Til tross for at flere av deltakerne ikke bruker boka så mye selv, var det bred enighet om at boka er nyttig og at det er behov for den. Boka er raskere å finne fram i og har dermed lavere terskel enn Internett og det er viktig. Flere mente at boka bør være et lavterskeltilbud. Boka gir bredde, men ikke dybde, og det er greit fordi spesielt interesserte kan finne mer informasjon på Internett.

3.2.2 2002-boka bedre enn 2001-boka

Som de interne fokusgruppedeltakerne, var også de eksterne mer fornøyde med 2002-utgaven av naturressurser og miljø enn med boka fra 2001. 2002-utgaven er mer pedagogisk og leservennlig enn tidligere publikasjoner, den er ikke så massiv. Flere mente at boka kommuniserer bedre. Mens informasjonen tidligere hadde en tendens til å drukne i mye tekst, kommer den klarere fram nå. Mange av deltakerne liker at det er mindre tekst og at teksten brytes opp i bokser. De liker også at boka er tynnere og mer håndterlig - boka er blitt lettere å slå opp i. Det ble også sett som et pluss at boka er lettere, består av mindre papir og at den er billigere å produsere.

Kun noen få av deltakerne savnet analysevinklingen, og da fordi den publikasjonsformen egnet seg bedre til undervisning. Siden man nå har gått over til å lage en mer deskriptiv statistisk publikasjon og omfanget av beskrivende tekst er redusert, egner den seg dårligere til undervisning og kan ikke legges opp som pensum. Noen påpekte også at analyseformen var bedre for dem som hadde mulighet til å fordype seg i stoffet. Likevel var det bred enighet om at den nye formen var bedre. Boka er lettere tilgjengelig for flere, noe de vurderte som positivt. Samtidig mente flere at det kanskje var rom for litt analyse innenfor de nye rammene, f.eks. i form av et eget analysekapittel som tok for seg spesielle tema, egne bokser eller at det bør gis korte henvisninger til eksisterende analyser på nett eller andre steder i form av weblenker. Dette er gjort noen steder i dag, men brukerne ønsker at det skal bli mer gjennomført. De understreket at det var korte forklaringer på f.eks. endringer og eventuelt noe bakgrunnsstoff de savnet, ikke lange utredninger. Her var det imidlertid uenighet i gruppa, noen mente at mens SSB er gode til å formidle statistikk, er kanskje andre bedre til å analysere den. "Skomaker bli ved din lest", som en uttrykte det. Noen savnet kapittel 1 og 2 i 2001-utgaven.

3.2.3 Layout og virkemidler

Med unntak av en likte samtlig at man hadde gått over til farger. Det var imidlertid enighet om at man kanskje kunne vært litt heldigere med fargevalget. Noen likte bruntonene dårlig, andre mente det bare var uvant. Flere påpekte at det var for liten kontrast mellom fargene brukt i figurer, og at det gjør figurene vanskelige å lese. Flere påpekte dessuten at det var umulig å lese noen av ingressene fordi bruntonen forsvinner i bakgrunnsmønsteret som er i ganske mørke gråtoner. Dette mente de var uheldig.

De fleste likte at det er mange figurer i boka, og synes de er anvendelige formidlingsredskap. Figurer er fine til å belyse tallfordelinger. Flere syntes at SSB er flinke til å lage figurer, og at figurene er rene og fine. Noen liker ikke stolpefigurer med flere farger oppå hverandre fordi de er vanskelig å lese, og noen kritiserte at det var flere diskontinuerlige grafer hvor det ikke var forklart hvorfor grafen var brutt.

Det var bred enighet om at tabellvedlegget bør være omtrent like stort som det er nå, selv om det var en viss uenighet om hvilke temaer tabellene skal dekke. Flere ga til uttrykk at de savnet enkelte temaer, f.eks. utslipp til luft etter kommune - en tabell som før var mye brukt i kommunene. Andre savnet tabeller for transport, utslippskilder, forbruk og alternative energikilder. En mente at hvis man måtte prioritere, burde man ta ut de mer spesielle tabellene og erstatte dem med mer generelle temaer som f.eks. forbruk og aktivitetsdata over det som er kildene til f.eks. utslipp. Flere bruker kun tabellene, og noen mente tabellene var like viktige som teksten. De savnet imidlertid henvisninger til underlagsdataene for tabellene. Enkelte påpekte at det er viktig at tabeller (og figurer) er selvforklarende, noe som ikke alltid er tilfelle (f.eks. tabellen side 181). Det ble også stilt spørsmålsteget ved hvorfor det var ulik praksis mht å forklare sekkeposter - i tabell F2 blir f.eks. "etsende syre" forklart i fotnote, mens andre viktigere sekkeposter ikke blir forklart.

Det var uenighet om hvorvidt kartbruken i publikasjonen var bra eller ikke. Noen ønsket mer bruk av kart fordi de er mer illustrerende. F.eks. kunne tabellen på side 123 med fordel vært laget som kart i stedet. Andre mente at noen av kartene sier lite, f.eks. sier kart 6.6 vel så mye om sammenhengen mellom utslipp og befolkningstetthet eller industritetthet som om utslipp og geografi, noe de mener burde vært påpekt mer eksplisitt. Noen påpekte at kart som viser utvikling over tid er nyttige.

3.2.4 Styrker og svakheter

Begge gruppene fikk en praktisk oppgave der de spontant skulle skrive ned 5 positive og 5 negative ord (helst adjektiv) om publikasjonene fra 2001 og 2002. Oppgaven kom så sent i prosessen at den fungerte som en grei oppsummering. Tabell 1 viser hvilke ord som kom fram for de to gruppene samlet. Den positive listen for 2002-publikasjonen er mye lengre enn listen for 2001-publikasjonen, og for begge publikasjonene er den positive listen lengre enn den negative. Resultatet er en indikasjon på at det var riktig å legge om publikasjonen, og at brukerne er fornøyde med den nye formen på publikasjonen. Resultatet bekrefter dermed det som ellers kom fram i samtalen.

Tabell 1: Ord og begreper fokusgruppedeltakerne kom med da de ble bedt om å finne fem positive og fem negative ord om Naturressurser og miljø 2001 og 2002¹.

2001		2002	
positivt	negativt	positivt	negativt
analyserende	tjukk	mange fine figurer	kjedelige farger
svart hvit	omfangsrik	bedre figurer	spodisk på noen
fin forside	omfattende	etterrettelig	områder
omfattende	teksttung	klar	ulikt nivå på data
fin forside	nøktern	tiltalende	lang innledning
lettlest	grå	konsis	- feil topptekst
svært informativ	mye tekst	mer lettlest	ingress forsvinner
høy standard	tung å lese	penere layout inni	på førstesidene
pedagogisk	kjedelig	informativ	”litt lett”
akademisk	tørr	høy standard	transport ikke med
oversiktlig/ryddig	ikke miljø-	fargerik	ikke miljømerket
analytisk	merket	innbydende	papir
pålitelig	papir	mer tilgjengelig	
		rett på sak	
		grundig noen områder	
		solid	
		til å stole på	
		nøytral	
		innledn smn.likn m/utlandet	
		faktarik	
		skolerettet	
		oppslagsbok	
		pedagogisk	
		illustrerende	
		inspirerende	
		luftig	
		delikat	
		layout	
		spennende layout	
		pirrer nysgjerrigheten	

3.2.5 Vanskelig å finne fram på Internett

Som vi har vært inne på, var mange av deltakerne i disse to gruppene flittige brukere av Internett og av SSBs nettsider. De som foretrekker Internett oppgir at de oppfatter det som mer tilgjengelig enn boka, det er lettere å ta i bruk materialet i egne dokumenter, og det er lettere å sammenlikne tall over tid. Flere har egne lenker til SSBs miljøsider. På nettet brukes hovedsakelig temasidene, ikke PDF-versjonen av boka. Den er fin å ha for organisasjoner med dårlig økonomi, for de har ikke råd til så mange bøker. Flere henviser dessuten til den til utenlandske kolleger når det engelske opplaget er tomt. PDF-fila er minst anvendelig fordi den kun kan leses og kopieres - innholdet kan ikke tilpasses egne behov.

¹ Resultatene fra de to fokusgruppene med eksterne deltakere er her samlet og blandet. Trenden var den samme i begge gruppene, de var mest positive til 2002-publikasjonen.

Til tross for at mange av dem bruker nettet mye, synes de det er vanskelig å finne fram og at lenkeopplegget er dårlig. Flere mente at sidene ikke er selvinstruerende nok. Spesielt de som var ganske nye brukere av nettsidene syntes det var vanskelig å finne det de egentlig var ute etter. De måtte gå mange omveier før de endelig fant det de lette etter.

Når det gjelder miljøstatistikken konkret på Internett, mente flere av brukerne at de var svært nyttige og flere bruker å hente ut tabeller i xl-format fra nettet. Noen mente at veien inn til disse nettsidene er lang å gå. En måte å gjøre stoffet lettere tilgjengelig på er å forbedre lenkeopplegget. En annen måte er å legge referanser til ulike nettsider inn i boka, slik at det blir lettere å finne fram. Flere hadde problemer med at de støtte borti gammelt stoff når de lette på nettet. Det bør komme klart fram hva som er siste versjon. Flere ønsket seg lenker til oppdaterte tall, og at det blir angitt når tallene er oppdatert og når neste oppdatering skal skje. Statistikkene har ulik produksjonstid og det er vanskelig å vite når de ulike statistikkene oppdateres. De mest erfarne brukerne hadde laget egne lenker og snarveier til SSBs miljøstatistikk sider og var fornøyde med det. Flere mener at forskjellene mellom boka og Internett bør rendyrkes.

3.2.6 Forventninger og ønsker framover

Selv om også de eksterne brukerne av Naturressurser og miljø er godt fornøyde med publikasjonen, kom det en rekke ønsker om og forslag til forbedringer:

- Deltakerne ønsker tekstbokser med informasjon om nasjonale mål og strategier på de ulike områdene, og om hvor arbeidet står. Slik informasjon vil gjøre det lettere å forstå sammenhengen.
- De ønsker mer statistikk som er knyttet opp til politiske problemstillinger, mål og forpliktelser.
- Det bør bli flere nettadresser og henvisninger til kilder på Internett. I dag er adressene ofte generelle, men det er viktig at adressene er mest mulig spesifikke og leder direkte til aktuelle miljørider. Det er ofte vanskelig å finne fram på Internett, derfor er spesifikke adresser viktig.
- Deltakerne ønsker flere indikatorer, spesielt for bærekraftig utvikling, der det økologiske ses i sammenheng med økonomiske og sosiale faktorer. Indikatorer som kopler f.eks. miljø og økonomi, ikke bare stiller disse opp mot hverandre. Boka representerer kun en liten del av det som faktisk er ressurser, og tar kun utgangspunkt i departementets resultatområder.
- Det bør være et stikkordregister i slutten av publikasjonen. Mange bruker boka til oppslagsverk, og et stikkordregister vil gjøre det lettere å finne fram.
- En side med nøkkeltall som har relevans for miljø er ønskelig, f.eks. befolkningsvekst siste 10 år, vekst i BNP, lønnsøkning, energisituasjon og -priser.
- Kildehenvisningene bør bli bedre, det kommer ikke alltid fram hvor tallene er hentet fra. Dette gjelder både til andre publikasjoner som er utgitt eller vil komme ut, og SSBs egne analyseprosjekter på relevante områder, til SSBs nettsider som inneholder bedre informasjon og til hvilke lenker som kan brukes for lettere å finne fram til informasjonen.
- Noen ganger bør det være en mer kritisk vurdering av materialet som er brukt, spesielt når man bruker tall fra andre kilder enn SSB. Det bør det gis informasjon om usikkerhet i tallene, f.eks. at utslippstallene for CO₂ er mye sikrere enn tallene for N₂O.
- Mange av deltakerne ønsker mer om forbruk av ressurser og aktivitetsdata som har betydning for miljøet - f.eks. transport og bygg fordi det får mange konsekvenser for miljøet - kan knyttes opp til avfall, energi mv.

- Et flertall savner kopling mellom miljø og økonomi - hva skjer f.eks. med avfallsmengden når det er vekst i økonomien? Hvor mye bruker stat og kommuner på miljøtiltak og hvilke resultater har de oppnådd med sine investeringer? Hva kommer ut av miljøkronene? Hva kommer ut av innsatsen?

- Jevnt over ønsker deltakerne mer internasjonal statistikk og sammenlikninger med land det er naturlig for Norge å sammenlikne seg med, f.eks. de andre nordiske landene.

- Emner bør settes mer i sammenheng og vise hele kjeden. F.eks. bør tallene i tabell B2 (gjødselbruk) knyttes opp mot forurensing, algeoppblomstring mv. for å gi mening. I tabellen på side 155 (omfang av økologisk jordbruk) ville det vært naturlig å ha med tall på etterspørsel etter økologiske jordbruksprodukter.

- Boka kan belyse mer hva naturressurser og miljø har å si for folks livskvalitet.

- De fleste ønsket noe på biologisk mangfold, og sier at utenlandske brukere også etterlyser dette.

- Det bør vurderes å inkludere noe mer analyse innenfor rammene for den nye publikasjonen, f.eks. et eget analysekapittel.

- Boka bør fortsatt være i farger, og fargebruken må være bevisst

- SSB og f.eks. kommunene bør samordne begrepsbruken.

- En miljøpublikasjon bør trykkes på svanemerket papir.

Enkelte av disse ønskene vil kunne innfris uten at det koster så mye, verken av tid eller penger. Andre forslag ville innebære større endringer som ville kreve ganske mye ressurser. Det er heller ikke sikkert at alle forslagene er gjennomførbare eller ønskelige. Til slutt i dette notatet vil vi komme med noen anbefalinger om hvilke tiltak vi mener er gjennomførbare og kanskje også ønskelige, men avgjørelsen ligger hos de som gir ut publikasjonen.

3.3 Ressursbruk

Timeforbruket gikk vesentlig ned fra 2001 til 2002-utgaven, se tabell nedenfor. Ledelsens krav kan derfor sies å være innfridd.

Gruppe	N&M2002			N&M2001
	Timer utført 2002	Planlagt	Opprinnelig plan	Timer utført 2001
Redaksjon ^{1, 2}	598	650	690	1 195
Areal	53	50	150	93
Luft	219	125	500	595
Avfall/Vann	145	135	200	621
Økonomi	22	50	130	68
Ledelse	58	60	55	155
Forskningsavdelingen	..	.	.	339
I alt	1095	1 070	1 725	3 066

¹ Omfatter ikke forskningsavd. innsats. Denne var betydelig i 2001.

² Inkludert noe kapitelskriving.

Kilde: Timeregnskapet, SSB

3.4 Oppsummering og konklusjon

Resultatene fra fokusgruppene viser at det var riktig å legge om publikasjonen Naturressurser og miljø. Samtlige av fokusgruppedeltakerne, både de interne og de eksterne, liker 2002-utgaven bedre enn 2001 og tidligere utgaver. Mange av deltakerne hadde også innhentet synspunkter fra sentrale brukere i sine egne organisasjoner, og også disse var mer fornøyde med 2002-utgaven.

Det ser også ut til at man har truffet bra med den nye løsningen man har valgt. Selv om det kom fram mange forslag til forbedringer og endringer, var det ingen som foreslo drastiske endringer i forhold til hvordan 2002-publikasjonen ser ut og er bygget opp. Mens de interne fokusgruppedeltakerne var glade for at all analyse var borte fra publikasjon, ønsket de fleste av de eksterne at publikasjonen skal omfatte noe analyse. De mener det er mulig innenfor de rammene publikasjonen nå har, og foreslår et eget analysekapittel eller egne bokser med noe analyse på enkelte områder. Det er helst kortfattede analyser og informasjon om bakgrunnsfaktorer som blir etterlyst.

Med ett unntak synes alle det er fint at man har tatt i bruk farger, men man ønsker kanskje andre farger enn bruntonene i 2002-boka. Mange likte ikke dette fargevalget. Flere maner til forsiktighet med å bruke for mye farger.

Balansen mellom figurer, tabeller og kart er bra. Mange mente imidlertid at man kanskje burde se nærmere på hvorvidt man har valgt den rette framstillingsformen alle steder. Noen tabeller burde heller vært figurer og noen kart. Noen av kartene forteller lite, og statistikken kunne kanskje vært framstilt på en annen måte. Flere var kritiske til hvilke tabeller man hadde valgt i publikasjonen, og mente at man burde vurdere å kutte ut noen perifere tabeller til fordel for mer sentrale tabeller om f.eks. forbruk. Underoverskrifter og tabelloverskrifter mangler noen steder, og figurer bør nummereres både i teksten og i innholdsfortegnelsen. Tabeller, figurer og kart bør være selvforklarende.

Innholdsmessig var det mange som savnet transport, som har vært med tidligere, og også andre aktivitetsdata. Svært mange etterlyste også mer statistikk på forbruk av alle typer ressurser og betydningen av forbruk for miljøet og bærekraftig utvikling. I begge de eksterne gruppene ønsket man

seg mer statistikk om biologisk mangfold, noe som også etterlyses av utenlandske brukere. Også enkelte av de interne deltakerne mente dette kunne være noe å satse på i framtiden. Andre temaer som ble etterlyst var internasjonal statistikk og sammenlikning, samt indikatorer som belyser det økologiske, økonomiske og sosiale aspektet ved miljøpolitikken.

De eksterne brukerne etterlyste en side med nøkkeltall og et stikkordregister som gjør det lettere å finne fram i publikasjonen. Man ønsket seg også flere og bedre kildehenvisninger, f.eks. til interne og eksterne bakgrunnstabeller og -tall, og flere og mer spesifikke internettadresser som fører rett til relevante miljørider.

Både de interne og de eksterne deltakerne syntes det er vanskelig å finne fram på Internett, og etterlyser en bedre lenkestruktur og at Internettssidene skal være mer selvinstruerende. I alle tre gruppene påpekte man at det var lett å dumpe bort i gamle tall, og at det bør komme klart fram hva som er siste versjon. Det bør også komme klart fram når siste oppdatering er gjort og når neste oppdatering skal skje. Flere av de eksterne synes det er vanskelig å vite når nye tall kommer fordi de ulike statistikkene har forskjellig produksjonstid.

Arbeidsprosessen i 2002 var bedre enn tidligere år, men det er fortsatt rom for forbedringer. De som har jobbet med publikasjonen syntes det var bra at arbeidsbyrden og produksjonstiden var redusert. De ønsket seg imidlertid mer medbestemmelse i produksjonsprosessen, og mener at medforfatterne bør være med fra starten. Det bør være et oppstartmøte, og kanskje også møter med de involverte senere i prosessen. Ledelsen bør gi klart mandat og ikke blande seg opp i detaljer. Det bør gis klarere instruksjoner fra starten, og stadige kontrabeskjeder bør unngås.

De interne visste veldig lite om brukerne av publikasjonen og trodde brukergruppen var liten. Flere mente at det kunne være behov for å markedsføre publikasjonen bedre. De syntes også at prisen var for høy. Dette ble ikke diskutert med de eksterne, men flere av dem manglet bøker pga. lite penger i organisasjonen.

4 Anbefalinger

Med basis i den informasjonen som er kommet fram i fokusgruppene, anbefaler vi at malen for 2002-publikasjonen beholdes. Imidlertid kom det fram mange ønsker om forbedringer og endringer, og vi har kommet fram til noen anbefalinger om hva som kan gjøres for at publikasjonen Naturressurser og miljø skal bli enda bedre. Noen av tiltakene er enkle grep som kan gjøres uten noen særlig økning i ressursbruken. Andre tiltak er mer omfattende og vanskelig å gjennomføre i en håndvending. Når vi likevel har tatt dem med, er det fordi vi mener de bør vurderes på sikt. De 10 punktene med anbefalinger er sortert slik at de enkleste og mest gjennomførbare tiltakene kommer først.

1. Malen for 2002-publikasjonen bør beholdes. Man bør fortsette å satse på figurer, tabeller og kart som formidlingsverktøy. Imidlertid bør man se på utformingen av disse. Det er viktig at de er selvforklarende og har gode overskrifter. De visuelle verktøyene som blir brukt bør ha en entydig og gjennomført profil. Fargebruken i figurer og kart bør være tydelig og skille klart mellom ulike grupper. Man bør tenke gjennom bruken av søyler med ulike farger oppå hverandre.
2. Det er viktig å fortsette å jobbe med arbeidsprosessen for å få den enda bedre. Medarbeiderne bør få mer medbestemmelse og de bør få lov til å være med å forme arbeidsprosessen. Et første steg for å inkludere i alle fall medforfattere og andre sentrale aktører, kan være å ha et eget oppstartmøte når arbeidet med neste publikasjon skal i gang. Der kan det videre arbeidet og arbeidsform diskuteres. Det er viktig med klare kjøreregler og instruksjoner, og man bør unngå for mye vingling. Ledelsen bør forsøke å ikke blande seg for mye opp i detaljer langt ute i prosessen, men heller gi klart uttrykk for sine standpunkter på et tidligere tidspunkt i prosessen. Disse

tiltakene vil sannsynligvis bidra til en bedre og mer strømlinjeformet prosess, samt mer fornøyde medarbeidere.

3. I innholdsfortegnelsen kan man gjøre det lettere for brukeren å finne fram ved å lage et klart skille mellom kapitlene også når det gjelder figur-, tabell- og boksregistrene. Dette kan gjøres enten ved at man lager en linje med kun nummeret for kapitlet, ved å bare sette inn en blank linje eller ved å sette inn overskriften på kapitlet.
4. Man bør vurdere å lage en side med nøkkeltall som har relevans for miljøet. Dette er en endring flere ønsker og som ikke koster så mye å implementere. Når siden først er laget, kan den oppdateres årlig.
5. Man bør i større grad enn i dag henviser til interne og eksterne kilder og bakgrunnstabeller, gjerne i form av spesifikke internettadresser. Dette er mulig å gjennomføre uten å bruke store ressurser, og hvis man lager et klart og entydig regelverk for hvordan dette skal gjøres.
6. Bak i boka bør man vurdere å sette inn en liste over nyttige internettadresser. Adressene må være spesifikke og lede direkte til miljøsidene, ikke til hjemmesiden til en organisasjon.
7. Lenkestrukturen for miljøsidene på Internett bør forbedres, slik at det blir lettere å finne fram. Det må komme klart fram hva som er siste versjon - når er tallene oppdatert og når vil neste oppdatering skje. Gamle versjoner bør fjernes eller legges til egne adresser dersom det er viktig å beholde dem på nettet.
8. Man bør gå kritisk igjennom hvilke temaer publikasjonen skal dekke. Må det være de samme temaene hvert år eller kan man ha en fast kjerne av temaer og variere andre? Rullerende temaer samt en fast kjerne vil gjøre publikasjonen mer spennende, men likevel forutsigbar.
9. På sikt kan man vurdere å legge inn noe analyse og/eller bakgrunnsinformasjon. Det kan gjøres på ulike måter: Man kan velge å lage et eget analysekapittel og f.eks. la temaet for analysen variere år for år. Etter noen år kan samme tema velges igjen. Man kan også legge inn litt mer informasjon i egne bokser i de kapitlene de naturlig hører hjemme.
10. Det er viktig å finne ut hva som er målgruppene for publikasjonen. Deretter bør man vurdere å markedsføre publikasjonen overfor interessante grupper. Slik markedsføring behøver ikke å koste så mye, og kan gi økt salg. Målgruppedefinisjon er også viktig for produksjonsprosessen. Det er viktig at bidragsyterne ved hvem de skriver for, slik at de legger seg på riktig nivå både språk- og innholdsmessig. Prisen på publikasjonen bør kanskje diskuteres med de ansvarlige for SSBs prispolitikk, da høy pris kan være en årsak til liten utbredelse av publikasjonen.

Guide for fokusgrupper til evaluering av Naturressurser og miljø fra 2001- utgaven til 2002-utgaven

Interne brukere

Fokusgruppene skal gi innsikt i hvordan arbeidsprosessen knyttet til publikasjonen 2001 og publikasjonen 2002 oppfattes av de som var med. Hensikten med dette er å få innspill til hvordan 2003 prosessen bør utformes. Det er ikke aktuelt å gå tilbake til det høye antall timeverk som bel brukt i 2001 prosessen, men å belyse om det var arbeidsformer og metoder fra 2001 og 2002 som bør være med i 2003.

Viktige tema her vil være:

I hvilken av de to prosessene følte deltakeren at de fikk best gjennomslag for egne meninger og ønsker?

Hvilken av de to publikasjonene føler deltakerne at er mest representativt for dere arbeid?

Hvilken av de 2 publikasjonene er deltakeren mest fornøyd med, det vil si hvilken publikasjon føler de mest eierskap til?

I tillegg skal fokusgruppen gi innsikt i :

- **Hvilken publikasjon er mest hensiktmessig for interne brukerne**
- **Hva anser brukerne som styrken/ svakheten ved de 2 publikasjonene**
- **Er det tema/ områder som burde vært utdypet**
- **Er det tema/områder som mangler?**
- **Presentasjonsformer (hvordan er figurene, bør en bruke mer kart, er tabellvedlegget for stort/for lite, fargevalg og layout)**

Et interessant aspekt som vil bli tatt med i sluttrapporten er å sammenligne hvor fornøyde de interne er med sluttproduktet, sett i forhold til hvor fornøyde de eksterne brukerne av publikasjonene er.

Uformell innledning, 5 minutter

Presentasjon av møteleder og sekretær

Hensikten med denne innledningen er å få deltakerne til slappe av og gjøre de vant til å snakke i en gruppe:

Deltakerne sier navnet sitt, og hvilken seksjon/gruppe de kommer fra, samt hva de har bidratt med i de to publikasjonene

Det presiseres at ingen sjefer/seksjonsledere/redaktører) vil få vite hvem som har svart hva på de forskjellige spørsmålene..

Formell innledning (5 min):

Fokusgruppe: En slik diskusjon som dere nå skal være med på kalles en *fokusgruppe*. Formålet med slike samtaler er å sette søkelys på og utdype et definert tema

I dette tilfellet er det hvordan dere vurderer de 2 publikasjonene *Naturressurser og miljø 2001* og *Naturressurser og miljø 2002*

Det er dere som skal snakke og gi oss råd. Vår oppgave er først og fremst å lytte. Dere er her for å hjelpe oss, så jo mer dere forteller oss, jo bedre er det.

Opplegg og regler for deltakelse: Sekretæren vil ta notater. I tillegg blir møtet tatt opp på video. Det er også noen som følger med på diskusjonen fra et annet rom Opptaket fra samtalen og alle navnelister blir tilintetgjort i løpet av 2 måneder

Det er frivillig å delta. Er det noen som vil trekke seg må de gjøre det nå.

Introduksjonsspørsmål 10 minutter

Hvor mye og hvordan brukes publikasjonene

- Deltakerne redegjør for hvor mye de bruker publikasjonene
- I tillegg utdype hver deltaker om hvordan han/hun bruker boka i forhold sine spesifikke faglige behov.
- andre bruksområder (ekstern informasjon, "markedsføring"...?)

Generelt om publikasjonen/publikasjonene

Møteleder stiller følgende spørsmål:

Internett eller papirversjon²

- Foretrekker dere papirproduksjonen eller laster dere ned miljøstatistikken fra Internett?

For de som svarer at de bruker Internett:

- Anser dere papirpublikasjonen som overflødig?
- Hva er svakhetene ved å KUN å ha miljøstatistikk på Internett?
- Hva er styrken ved å ha statistikken på Internett?

For de som foretrekker papirversjonen: Hvilke fordeler har den i forhold til Internettversjonen?

- Hva er svakhetene ved å bruke papirversjonen?
- Hva er styrken ved papirversjonen?

Boka legges også ut på Internett som pdf-fil. Har dere nytte av det? I så fall hvilken? Gjør det at boka legges ut på Internett det overflødig å ha egne temasider for miljøstatistikk på Internett?

---

² Når det gjelder det som ligger på Internett er det viktig å skille mellom: 1. Boka som er lagt ut som pdf-fil og 2. Miljøstatistikken som er lagt ut temavis helt uavhengig av boka. (Det vil naturligvis være mye av de samme dataene som ligger i boka og som ligger under temasidene på Internett).

Når du spør om forholdet til Internett, bør du altså være klar på om det er BOKA på Internett eller TEMASIDENE på Internett du vil ha svar på. Som jeg sa på møtet, mener jeg at det er temasidene vi bør vurdere boka i forhold til. Boka på Internett ville aldri blitt lagt ut hvis vi ikke lagde en papirutgave, dessuten er den jo identisk med papirutgaven.

Generelt om Naturressurser og miljø, begge utgavene

- Hva synes dere om Naturressurser og miljø, begge utgavene generelt?
- Hvor viktig er de som bakgrunnsinformasjon?
- Hvor viktige er de som oppslagsverk
- Hva synes dere om presentasjonsformen?
- Er det noe dere vil påpeke som et klart forbedringspotensialet i presentasjonsformen?
- Hvordan fungerer figurene?
- Er det figurer dere savner?
- Er det figurer dere anser som overflødige?
- Hva med bruken av kart, er det kart som oppfattes som overflødige?
- Bør bruken av kart utvides?
- Bør tabellvedlegget utvides?
- Er tabellvedlegget for stort?
- Er det mangler i tabellvedlegget?
- Hvilke endringer vil dere foreslå at vi gjør for 2003 utgaven?
- Hva synes dere om fargevalget? (Er to-fargetrykk et must/unødvendig, er fargene for blasse / for skrikende, burde det vært full firefargetrykk osv.?)

Hensikten med disse spørsmålene er å få innsikt i de mer generelle meningene om publikasjonen Naturressurser og miljø før gruppen ser nærmere på forskjellene mellom publikasjonen i 2001 og 2002.

Forskjeller, styrker og svakheter i publikasjonen fra 2001 og publikasjonen fra 2021: Førsteintrykk og assosiasjoner til de 2 publikasjonene. Brukernes meninger

Herifra og frem til og med punkt 6 skal gruppen konsentrere seg om papirversjonene

1: Hovedforskjeller mellom de 2 publikasjonene

Deltakerne får spørsmålet:

- Hva definerer dere som den største forskjellen?

Hensikten med dette spørsmålet er ikke å få deltakerne til å si mindre tekst i den nye publikasjonen, men å prøve å avdekke om det dukker opp svar som:

- Bedre/dårligere oppsalgsverk, publikasjon 2001 eller 2002
- Mindre/mer analytisk, publikasjon 2001 eller 2002
- Lettere/vanskeligere å finne frem, publikasjon 2001 eller 2002
- Mer/mindre brukervennlig, publikasjon 2001 eller 2002
- mer/mindre benyttet i mitt arbeid, publikasjon 2001 eller 2002

Går samtalen tregt bruker møteleder de ovenfornevnte ord som stikkord og får på den måten deltakerne til utdype hva de oppfatter som de største forskjellene.

3: Styrker

Under punkt 3 til og med 6 skal svarene fra oppgave 2, frie assosiasjoner rundt de to publikasjonene utdypes og spesifiseres.

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Hva vil dere si er styrkene i 2001 utgaven?
- Hva vil dere si er styrkene i 2002 utgaven?

Hensikten med disse spørsmålene vil være å avdekke på et dypere nivå hva fokusgruppedeltakerne mener er de "gode sidene" ved de 2 respektive publikasjonene.

Viktige stikkord kan være: framstillingsform (gode/dårlige figurer, mer kartbruk) godt/dårlig/vanskelig språk, temavalg, vinkling av tema...osv.

4: Svakheter og mangler

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Hva vil dere si er svakhetene i 2001 utgaven?
- Hva vil dere si er svakhetene i 2002 utgaven?
- Hva tror dere kjennetegner behovene til de forskjellige profesjonsgruppene, det vil si hva tror dere kan sees som en styrke hos en profesjon, men som en svakhet hos en annen?

Hensikten med disse spørsmålene vil være å avdekke på et dypere nivå hva fokusgruppedeltakerne mener er de "dårlige sidene" ved de 2 respektive publikasjonene, samt å få et bedre innblikk i meninger hos de forskjellige profesjonsgruppene

5: Layout og fargevalg

- Hva mener dere om 2001 utgaven
- Hva mener dere om 2002 utgaven
- Hvilke forventninger har dere til 2003 utgaven med hensyn til layout og fargevalg

6: Temainndelingen

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Er det noen temaer dere synes mangler, i så fall hvilke?
- Er det noen temaer dere synes burde vært utdypet videre? I så fall hvilke?
- Er det noen temaer dere synes burde være utelatt? I så fall hvilke?
- Er det forskjeller i meninger her mellom de forskjellige profesjonsgruppene?

Hensikten med disse spørsmålene er å få innsikt i om brukernes forventninger til tema stemmer overens med det som presenteres i de 2 publikasjonene.

Arbeidsprosessen ved publikasjonen i 2001 og publikasjonen i 2002

Generelt om arbeidsprosessen

Hva kjennetegner arbeidsprosessen for 2001 publikasjonen?

Deltakerne kommer med de første 3 ordene som faller de inn

- Hva kjennetegner arbeidsprosessen for 2002 publikasjonen?

Deltakerne kommer med de første 3 ordene som faller de inn

Hensikten med denne oppgaven er å avdekke hvilke assosiasjoner deltakeren har til de 2 publikasjonsprosessene.

- Hva opplevde dere som positive i arbeidet med 2001 utgaven
- Hva opplevde dere som positive i arbeidet med 2002 utgaven
- Hva opplevde dere som negativt i arbeidet med 2002 utgaven
- Hva anser dere som det viktigste som bør bli videreført til arbeidet med 2003 utgaven?

Medbestemmelse

- I hvilken av de to prosessene følte deltakeren at de fikk best gjennomslag for egne meninger og ønsker?
- Hvorfor?

Representativt

- Hvilken av de to publikasjonene føler deltakerne at er mest representativt for dere arbeid?
- Hvorfor?

Grad av fornøydhhet

- Hvilken av de 2 publikasjonene er deltakeren mest fornøyd med, det vil si hvilken publikasjon føler de mest eierskap til?
- Hvorfor?

Tilbakemeldinger fra brukere

- Har dere fått tilbakemeldinger fra brukere?
- Hvis ja: Hva går disse ut på?
- Er det forskjeller i tilbakemeldingene for 2001 utgaven og 2002 utgaven?

Ønsker for fremtidige publikasjoner

Møteleder stiller følgende spørsmål:

Papirversjonen

- Hvilke forventninger har dere til papirversjonen

Internettversjonen

- Hvilke forventninger har dere til Internettversjonen

Arbeidsprosessen

- Hvilke forventninger har dere til arbeidsprosessen med 2003 versjonen?
- Har dere noen konkrete innspill eller råd for arbeidsprosessen med 2003 utgaven?

Generelt

- Hva synes dere skal ivaretas fra 2001 publikasjonen til publikasjonen for 2003
- Hva synes dere skal ivaretas fra 2002 publikasjonen til publikasjonen for 2003

Hensikten med spørsmålene er at møteleder skal prøve å avdekke deltakernes forventinger til publikasjonen for 2003

Oppsummering for avsluttende kommentarer (10 min)

Møteleder foreslår konklusjoner som kommenteres av deltakerne:

Dere synes altså at .....

- Er det noen som har flere synspunkter? Er det noe vi har glemt? Noen generelle kommentarer? Hensikten med sluttspørsmålet er å gjøre det helt klart at om alle synspunkter er kommet frem. her kan vi få svar av typen: "boka er overflødig, bør gjøres bedre kjent, er for dyr....osv.

Guide for fokusgrupper til evaluering av Naturressurser og miljø fra 2001- utgaven til 2002-utgaven

Eksterne brukere

Fokusgruppene skal gi innsikt i hvordan de to publikasjonene ble mottatt blant eksterne brukere, samt svakheter og styrker ved de to forskjellige publikasjonene. I tillegg skal fokusgruppene gi svar på om det er områder brukerne føler bør utbedres og om det er tema som er burde utdypes.

Viktige momenter her kommer til å være:

- Hvilken publikasjon er mest hensiktmessig for brukerne
- Hva anser brukerne som styrken/ svakheten ved de 2 publikasjonene
- Er det tema/ områder som burde vært utdypet
- Er det tema/områder som mangler?
- Presentasjonsformer (hvordan er figurene, bør en bruke mer kart, er tabellvedlegget for stort/for lite, fargevalg og layout)

Uformell innledning, 5 minutter

Presentasjon av møteleder og sekretær

Hensikten med denne innledningen er å få deltakerne til slappe av og gjøre de vant til å snakke i en gruppe:

Deltakerne sier navnet sitt, og hvilken etat de kommer fra

Formell innledning (5 min):

Fokusgruppe: En slik diskusjon som dere nå skal være med på kalles en *fokusgruppe*.

Formålet med slike samtaler er å sette søkelys på og utdype et definert tema

I dette tilfellet er det hvordan dere vurderer de 2 publikasjonene Naturressurser og miljø 2001 og Naturressurser og miljø 2002

Det er dere som skal snakke og gi oss råd. Vår oppgave er først og fremst å lytte. Dere er her for å hjelpe oss, så jo mer dere forteller oss, jo bedre er det.

Opplegg og regler for deltakelse: Sekretæren vil ta notater. I tillegg blir møtet tatt opp på video. Det er også noen som følger med på diskusjonen fra et annet rom. Opptaket fra samtalen og alle navnelister blir tilintetgjort i løpet av 2 måneder

Det er frivillig å delta. Er det noen som vil trekke seg må de gjøre det nå.

Introduksjonsspørsmål 10 minutter

Hvor mye og hvordan brukes publikasjonene

- Deltakerne redegjør for hvor mye de bruker publikasjonene
- I tillegg utdyper deltakerne om hvordan den bruker boka i forhold sine spesifikke faglige behov.

Generelt om publikasjonen/publikasjonene

Møteleder stiller følgende spørsmål:

Internett eller papirversjon³

- Foretrekker dere papirproduksjonen eller laster dere ned miljøstatistikken fra Internett?

For de som svarer at de bruker Internett:

- Anser dere papirpublikasjonen som overflødig?
- Hva er svakhetene ved å KUN å ha miljøstatistikk på Internett?
- Hva er styrken ved å ha statistikken på Internett?

For de som foretrekker papirversjonen: Hvilke fordeler har den i forhold til Internettversjonen?

- Hva er svakhetene ved å bruke papirversjonen?
- Hva er styrken ved papirversjonen?

Boka legges også ut på Internett som pdf-fil. Har dere nytte av det? I så fall hvilken? Gjør det at boka legges ut på Internett det overflødig å ha egne temasider for miljøstatistikk på Internett?

Generelt om Naturressurser og miljø, begge utgavene

- Hva synes dere om Naturressurser og miljø, begge utgavene generelt?
- Hvor viktig er de som bakgrunnsinformasjon?
- Hvor viktige er de som oppslagsverk
- Hva synes dere om presentasjonsformen?
- Er det noe dere vil påpeke som et klart forbedringspotensialet i presentasjonsformen?
- Hvordan fungerer figurene?
- Er det figurer dere savner?
- Er det figurer dere anser som overflødige?
- Hva med bruken av kart, er det kart som oppfattes som overflødige?
- Bør bruken av kart utvides?
- Bør tabellvedlegget utvides?
- Er tabellvedlegget for stort?
- Er det mangler i tabellvedlegget?
- Hvilke endringer vil dere foreslå at vi gjør for 2003 utgaven?
- Hva synes dere om fargevalget? (Er to-fargestrykk et must/unødvendig, er fargene for blasse / for skrikende, burde det vært full firefargestrykk osv.?)

---

³ Når det gjelder det som ligger på Internett er det viktig å skille mellom: 1. Boka som er lagt ut som pdf-fil og 2. Miljøstatistikken som er lagt ut temavis helt uavhengig av boka. (Det vil naturligvis være mye av de samme dataene som ligger i boka og som ligger under temasidene på Internett).

Når du spør om forholdet til Internett, bør du altså være klar på om det er BOKA på Internett eller TEMASIDENE på Internett du vil ha svar på. Som jeg sa på møtet, mener jeg at det er temasidene vi bør vurdere boka i forhold til. Boka på Internett ville aldri blitt lagt ut hvis vi ikke lagde en papirutgave, dessuten er den jo identisk med papirutgaven.

Hensikten med disse spørsmålene er å få innsikt i de mer generelle meningene om publikasjonen Naturressurser og miljø før gruppen ser nærmere på forskjellene mellom publikasjonen i 2001 og 2002.

Forskjeller, styrker og svakheter i publikasjonen fra 2001 og publikasjonen fra 2021: Førsteintrykk og assosiasjoner til de 2 publikasjonene

Herifra og frem til og med punkt 6 skal gruppen konsentrere seg om papirversjonene

Deltakerne får bla i eksemplarer av de 2 publikasjonene i 5 minutter. Deretter skal de gjøre følgende oppgave:

- Skriv ned 5 adjektiv/ord som dere synes er beskrivende for Naturressurser og miljø 2001.
- Skriv ned 5 adjektiv/ord som dere synes er beskrivende for Naturressurser og miljø 2002

Redegjør for deltakerne på forhånd at her er det viktig at de er helt spontane. De skal skrive det første som faller de inn, uansett om ordene de finner handler om innhold Layout, bruk av figurer, tekst, kapittelinnledning. Her er vi ikke ute etter konstruktiv kritikk eller saklige utredninger, her er vi ute etter direkte assosiasjoner.

Deretter skrives svarene opp på tavlen, det vi si de organiseres i en positiv og negativ sekkepost. Gruppen diskuterer fritt rundt assosiasjonene.

2: Hovedforskjeller mellom de 2 publikasjonene

Deltakerne får spørsmålet:

- Hva definerer dere som den største forskjellen?

Hensikten med dette spørsmålet er ikke å få deltakerne til å si mindre tekst i den nye publikasjonen, men å prøve å avdekke om det dukker opp svar som:

- Bedre/dårligere oppsalgsverk, publikasjon 2001 eller 2002
- Mindre/mer analytisk, publikasjon 2001 eller 2002
- Lettere/vanskeligere å finne frem, publikasjon 2001 eller 2002
- Mer/mindre brukervennlig, publikasjon 2001 eller 2002
- mer/mindre benyttet i mitt arbeid, publikasjon 2001 eller 2002

Går samtalen tregt bruker møteleder de ovenfornevnte ord som stikkord og får på den måten deltakerne til utdype hva de oppfatter som de største forskjellene.

3: Styrker

Under punkt 3 til og med 6 skal svarene fra oppgave 2, frie assosiasjoner rundt de to publikasjonene utdypes og spesifiseres.

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Hva vil dere si er styrkene i 2001 utgaven?
- Hva vil dere si er styrkene i 2002 utgaven?
- Er det forskjeller i meninger her mellom de forskjellige profesjonsgruppene?

Hensikten med disse spørsmålene vil være å avdekke på et dypere nivå hva fokusgruppedeltakerne mener er de "gode sidene" ved de 2 respektive publikasjonene.

Viktige stikkord kan være: framstillingsform (gode/dårlige figurer, mer kartbruk) godt/dårlig/vanskelig språk, temavalg, vinkling av tema...osv.

4: Svakheter og mangler

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Hva vil dere si er svakhetene i 2001 utgaven?
- Hva vil dere si er svakhetene i 2002 utgaven?
- Hva tror dere kjennetegner behovene til de forskjellige profesjonsgruppene, det vil si hva tror dere kan sees som en styrke hos en profesjon, men som en svakhet hos en annen?

Hensikten med disse spørsmålene vil være å avdekke på et dypere nivå hva fokusgruppedeltakerne mener er de "dårlige sidene" ved de 2 respektive publikasjonene, samt å få et bedre innblikk i meninger hos de forskjellige profesjonsgruppene

5: Layout og fargevalg

- Hva mener dere om 2001 utgaven
- Hva mener dere om 2002 utgaven
- Hvilke forventninger har dere til 2003 utgaven med hensyn til layout og fargevalg

6: Temainndelingen

Møteleder stiller følgende spørsmål:

- Er det noen temaer dere synes mangler, i så fall hvilke?
- Er det noen temaer dere synes burde vært utdypet videre? I så fall hvilke?
- Er det noen temaer dere synes burde være utelatt? I så fall hvilke?
- Er det forskjeller i meninger her mellom de forskjellige profesjonsgruppene?

Hensikten med disse spørsmålene er å få innsikt i om brukernes forventninger til tema stemmer overens med det som presenteres i de 2 publikasjonene.

7: Ønsker for fremtidige publisering

Møteleder stiller følgende spørsmål:

Papirversjonen

- Hvilke forventninger/ønsker har dere til papirversjonen

Internettversjonen

Hvilke forventninger/ønsker har dere til utviklingen av miljøstatistikken som legges ut på Internett

Generelt

- Hva synes dere skal ivaretas fra 2001-publikasjonen til publikasjonen for 2003
- Hva synes dere skal ivaretas fra 2002-publikasjonen til publikasjonen for 2003

Hensikten med spørsmålene er at møteleder skal prøve å avdekke deltakernes forventninger og/eller ønsker til publikasjonen for 2003

Oppsummering for avsluttende kommentarer (10 min)

Møteleder foreslår konklusjoner som kommenteres av deltakerne:

Dere synes altså at .....

- Er det noen som har flere synspunkter? Er det noe vi har glemt? Noen generelle kommentarer? Hensikten med sluttspørsmålet er å gjøre det helt klart at om alle synspunkter er kommet frem. her kan vi få svar av typen: "boka er overflødig, bør gjøres bedre kjent, er for dyr....osv.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2003/17 K.I. Bøe og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Statsansatte. 1992-2000. 28s.
- 2003/18 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Inntekt og formue, 1992-2000. 42s.
- 2003/19 A. Rolland (red.): Borger- og brukerundersøkelser i en modernisert offentlig sektor. 112s.
- 2003/20 A-K.Brændvang, E. Evensen, P. Løkkevik og H. Sande Olsen: Næringene hotell, restaurant og samferdsel. Dokumentasjon av beregningene i nasjonalregnskapet. 53s.
- 2003/21 I. Håland, T. Köber og S.Lyby: Kvalitetssikring av driftsrutinene AKU. 14s.
- 2003/22 H. Hartvedt og E. Frisvoll: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB 2002. Dokumentasjon av samsvar og avik. 34s.
- 2003/23 A. Akselsen og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Stønader til enslig forsørger. 1992-2001. 46s.
- 2003/24 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Foreløpig uførestønad. 1992-2001. 39s.
- 2003/25 S. Derakhshanfar og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Økonomisk sosialhjelp. 1992-2001. 35s.
- 2003/26 A. Akselsen, S. Lien og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Pensjoner. Grunn og hjelpestønader. 1992-2001. 113s.
- 2003/27 E. Eng Eikebak og R. Johannessen: Forventningsindikator - konsumprisene. November-mai 2003. 17s.
- 2003/28 A. K. Mevik: Usikkerhet i konjunkturbarometeret. 50s.
- 2003/29 A. Finstad og K. Rypdal: Bruk av helse- og miljøfaglige produkter i hisholdningene - et forprosjekt. 33s.
- 2003/30 T. Jørgensen: Dokumentasjon av prosjektet "Overgang utdanning-arbeid". Årgangene 1999-2000. 54s.
- 2003/31 Å. Cappelen og L.S. Stambøl: Virkninger av å fjerne regionale forskjeller i arbeidsgiveravgiften og noen mulige mottiltak. 35s.
- 2003/32 A. Rognan: Forprosjekt om studenters levekår. 31s.
- 2003/33 S. Vatne Pettersen: Bosettningsmønster og segregasjon i storbyregionene. Ikke-vestlige innvandrere og grupper med høy og lav utdanning. Utredninger til Storbymeldingen, del 1. 71s.
- 2003/34 A. Barstad og M.I. Kirkeberg: Levekår og ulikhet i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 2. 95s.
- 2003/35 E.H. Nymoene, L. Østby og A. Barstad: Flyttinger og pendling i storbyregionene. Utredninger til Storbymeldingen del 3. 75s.
- 2003/36 A. Andersen, T. Løwe og E. Rønning: boforhold i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 4. 82s.
- 2003/37 D. Sve: Seksualitet og helse. Dokumentasjon av datafangsten. 19s.
- 2003/39 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. 1992-2001. 110s.
- 2003/40 A. Langørgen og R. Åserud: Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp i 2000. 20s.
- 2003/41 T.M. Normann: Omnibusundersøkelsen februar/mars 2003. Dokumentasjonsrapport. 35s.
- 2003/42 D.E. Somervoll: TROLL kan temmes. Kort innføring i Trollprogrammering. 13s.
- 2003/43 Å. Cappelen, T. Eika, P.R. Johansen og J.A. Jørgensen: Makroøkonomiske konsekvenser av lavere aktivitet i oljevirkksomheten framover. 30s.
- 2003/44 L. Østby: Innvandring fra nye EU- land; fortid, nåtid og ulig framtid. 44s.